

Tengeri sokféleség

**Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai**

TENGER VAGY ÓCEÁN?

A Föld felszínének majdnem háromnegyed részét víz borítja: az óceánok és tengerek. Óceánnak nevezzük a földrészek közötti víztömegeket, amelyeknek áramlása van, és a mélysége igen nagy: általában több mint 3000 méter. Az óceán legmélyebb pontja el tudná nyelni a szárazföld legmagasabb hegycsúcsát. Három óceánt különböztetünk meg: az Atlanti-, a Csendes- és az Indiai-óceánt, de sokszor óceánnak nevezik a sarkvidékeket körülvevő víztömegeket, a Déli-óceánt és az Északi Jeges-tengert is.

A tengerek kontinensek által körülvett, nagy vízfelületek, amelyek szorosokkal kapcsolódnak az óceánokhoz, mint például a Földközi-, a Fekete- vagy a Vörös-tenger. Az víztömeg, amely nem kapcsolódik az óceánhoz, nem tekinthető tengernek, akkor sem, ha nagy és sós: ilyen például a Kaszpi-tó.

Az óceánok vize állandó mozgásban van, jellemzők rá az áramlatok és az árapály jelenség. Az utóbbit a Hold vonzereje okozza. Az apály és a dagály körülbelül hatóránként váltja egymást, ilyenkor a tengerpart hol szárazra, hol víz alá kerül. Dagálykor a vízszint akár 10-15 métert is emelkedhet. A tengereken is van árapály, de sokkal alacsonyabb, mint az óceánokon.

TUDTAD?

Óceán: nagy sós víz, amely körülveszi a szárazföldet.

Tenger: nagy sós víz, amelyet szárazföld vesz körül, de kapcsolódik az óceánhoz.

ÉLET A TENGERBEN

TUDDAD?

Állatok közé tartozik a tengerirózsa, tengerililiom, tengeriuborka, tengericsillag, tengeritoll és a korall is.

A tengerifű pedig növény.

A sós tengervízben való élet különleges alkalmazkodást igényel, ezért a tengeri élőlények általában nem élnek meg édesvízben, és fordítva. A növények közül csak nagyon kevés él meg a tengerekben, elsősorban moszatok, valamint a tengerifű, illetve a tengervízben gyökerező mangrovefák. Helyette viszont vannak olyan állatok, amelyek növénynek látszanak, és ezért növényneveket is viselnek, mint a tengerirózsa, tengerililiom vagy tengeriuborka.

Nem élnek meg a tengervízben a rovarok, valamint a kétélűek sem, vagyis a békák, gőtéek és szalamandrák. Viszont igen nagy a halak, rákok és puhatestűek (kagylók, csigák és lábasfejűek), illetve a szivacsok és csalánozók (medúzák, korallok, tengerirózsák) változatossága, és sokféle madár (pingvinek, sirályok, pelikánok), emlős (cetek, fókák, tengeritehenek), valamint néhány hüllő (tengeri teknősök, kígyók és a tengeri leguán) is alkalmazkodott a tengeri életmódhoz. Vannak olyan állatcsoportok is, amelyek kizárólag tengerben élnek, mint a tuskésbőrűek (tengeriuborkák, tengerisүнök, tengericsillagok és tengerililiomok), valamint a zsákállatok.

TUDDAD?

A túlhalászás veszélyt jelent a tengerek halállományára. Az ember több halat fog ki, mint amennyit a szaporulat pótolni tud.

A világ tengereiben és óceánjaiban közel 15000 féle hal él (talán különös, de az édesvizekben még ennél is többféle). Vannak köztük kicsik és nagyok, növényevők, mindenevők és ragadozók, magányosak és rajokban úszkálók. A korallszírti halak legtöbbje elképesztően színes. A mélytengeri halak nem színesek, viszont némelyikük világítószervvel rendelkezik: odalent a sötétben ezzel csalogatják magukhoz a zsákmányt.

A TENGERI PIRAMIS

A plankton a vízben lebegő, sodródó apró élőlények tömege. Ezek közt növények (algák) és állatok (pl. apró rákok, lárvák) egyaránt vannak. Tömérdek tengeri élőlény táplálkozik planktonnal, ez képezi a tengeri táplálékpiramis alapját.

A táplálékpiramis alsó szintjén az apró élőlények vannak, akikből nagyon sok van, és sokan táplálkoznak velük. A következő szinten azok, akik ezeket eszik, ők már kevesebben vannak, és így tovább. A piramis csúcsán a csúcsragadozók foglalnak helyet, akikre már nem vadászik senki, ők vannak a legkevesebben. A tengerben ilyen például a nagy fehér cápa vagy a kardszárnyú delfin.

A tengeri élőlények legnagyobb változatosságát a korallzátonyokon lehet megtalálni: a szárazföldi élőhelyek közül a trópusi esőerdők hasonlíthatók hozzá. Korallszirtek a sekély tengerekben képződnek, ahova még lejut a napfény, mert a koralloknak fényre van szükségük. A korallok apró csalánozó állatkák, amelyek csoportosan építik meszes vázukat, és sok millió év alatt egész szigeteket képeznek, élőhelyet teremtve tömérdek egyéb állat számára.

TUJTAD?

A korallszirteket veszélyezteti a vízszennyezés, a felmelegedés, valamint a húzóhálók fenéksúlyai, amelyek összetörik a korallvázakat, egy pillanat alatt lerombolva, amit az állatkák sok év alatt felépítettek.

